

Tadeusz Cegielski

"Les Métaux et la Mémoire. La Franc-Maçonnerie française racontée par les jetons et médailles", Marc Labouret, Paris 2007 : [recenzja]

Ars Regia : czasopismo poświęcone myśli i historii wolnomularstwa 11/18,
248-249

2008/2009

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wiele spośród zamieszczonych w tej uroczej książeczce aforyzmów weszło na trwałe do języka potocznego, i to tak głęboko, że nie zawsze pamiętamy komu je zawdzięczamy. Liczne nie straciły na aktualności i zadziwiająco pasują do dzisiejszych czasów. Ich lektura jest nie tylko przyjemna, ale i pożyteczna; pozwala spojrzeć z dystansu na otaczający nas świat i stwierdzić, że w gruncie rzeczy nie tak bardzo się zmienił, a my razem z nim.

* Jan Winczakiewicz, poeta, pisarz, dziennikarz radiowy, tłumacz literatury hiszpańskiej, malarz. Ur. 6 marca 1921 r. w Kielcach, ukończył gimnazjum im. Adama Asnyka w Kaliszu i podchorążówkę w Szczypiornie, a w 1942 uniwersytet w Grenoble (język i literatura francuska). Brał udział w II wojnie światowej najpierw w kraju, następnie w 1. Dywizji Panczernej gen. Maczka. Po wojnie osiadł we Francji. Do wolnomularstwa został przyjęty 21 czerwca 1963 r. w polskiej loży „Kopernik” w Paryżu. Wydał m.in.: *Ballady wojenne*, *Czarne wino*, *Przypowieści bluźniercze*, *Opera XX wieku*, *Wojenka, wojenka... wspomnienia 1939-1945*, *Co by było, gdyby*, *Z szuflady emigranta*, *Opowiadania przekorne*, *Gdzie jest grób Hitlera?* W „Ars Regia” opublikował dwa artykuły – *Polska loża „Kopernik” w Paryżu* (1993, nr 10) i *Spowiedź masona* (1997, nr 1-2). Odznaczony Orderem Virtuti Militari, Krzyżem Walecznych oraz Krzyżem Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej. Laureat nagrody Kościelskich, „Wiadomości” i Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie.

Krzysztof Załęski

Marc Labouret, *Les Métaux et la Mémoire.*

La Franc-Maçonnerie française racontée

par les jetons et médailles,

avant-propos de Michel Amandry, préface de Daniel Ligou,

postface de Pierre Mollier,

Maison Platt Editeur Numismatique, Paris 2007, 400 ss.

Obszerniejsze omówienie tego cennego wydawnictwa poświęconego francuskim „żetonom i medalom wolnomularskim” – wraz z rozważaniami na temat pożytków dla naszej wiedzy historycznej, płynących ze studiów numizmatycznych, autorstwa Waldemara Gniadka, prominentnego kolekcjonera monet i medali – przedstawimy w następnym zeszycie „Ars

Regia". W tym miejscu ograniczymy się do zasygnalizowania edycji albumu, będącego całościowym ujęciem tematu ważnego dla studiów masonologicznych i estetycznych równocześnie. W przedmowach do dzieła Michel Amandry, konserwator generalny Gabinetu Numizmatycznego Biblioteki Narodowej Francji oraz Daniel Ligou, emerytowany profesor Uniwersytetu Dijon i wybitny historyk dziejów wolnomularstwa, przypominają historię powstałego w 1741 roku, a liczącego dziś ponad 500 tysięcy jednostek muzealnych Gabinetu. Rekonstruują też losy zbiorów żetonów i medali o proveniencji wolnomularskiej, a także charakteryzują niezwykle dzieło Marca Laboureta, autora wydawnictwa, który zebrał, opisał i poddał analizie 860 obiektów pochodzących z różnych okresów działalności Wielkiego Wschodu Francji (powstałego w 1773 roku).

Nawet pobieżne przejrzenie wydawnictwa (każdy z obiektów prezentowany jest obustronnie na kolorowej reprodukcji) i zapoznanie się z opisami zabytków pozwala ujrzeć łożowe medale i żetony w szerszym kontekście historii wolnomularstwa, historii Francji i dziejów powszechnych. Przykładem medal prezentowany pod nr 294 (s. 148); wybity został w 1783 roku przez słynną łożę „Dziewięciu Sióstr” („Les Neuf Soeurs”) na Wschodzie Paryża. Poświęcony jest Beniaminowi Franklinowi, uczonemu, jednemu z Ojców-założycieli Stanów Zjednoczonych. Franklin odegrał jako ambasador młodej republiki amerykańskiej w Paryżu decydującą rolę, jeśli idzie o uznanie ze strony Królestwa Francji dla Stanów Zjednoczonych. W dziele tym niewątpliwie pomogła wielka popularność, jaką malownicza postać Amerykanina cieszyła się wśród paryskich dam – i stołecznych wolnomularzy. Wizerunek na medalu przedstawia biust z profilu brata Franklina (inicjowanego w Ameryce z początkiem lat 30. XVIII wieku), który to biust – jak czytamy w opisie medalu – zwieńczony laurem i wawrzynem prezentowany by podczas konsekracji nowej świątyni łoży w dniu 6 marca 1783 roku.

T. C.